

NEMCI MEČEJO TEŽKE BOMBE NA LONDON

Kladišča orožja in municije bombardirana

GOERING VODI NAPADE

LONDON, 9. sept.—Nemški letalci so vrgli na stotine bomb na London danes zjutraj. V ofenzivi so vrgli maso letal in vse do bojevo zadati Angliji udarec. Mnogo bomb je padlo v bližini parlamenta in na kladišča municije in orožja. Povzročena škoda je ogromna.

BERLIN, 9. sept.—Letalski minister Goering je prevzel vodstvo letalskih napadov na London in druga angleška mesta. Londona so bila napadena iz zraka Liverpool, Manchester, Southampton ter druga industrijska središča.

Berlin, 7. sept.—Angleški letalci so danes zjutraj vrgli velike eksplozivnih in požigalnih bomb na Berlin. Napad je trajal tri ure. Bombe so ubile civilistov in vojakov, in začele požare v središču mesta.

Zelezniška postaja v Tegelu, v središču mesta, je bila poškodovana. Bombe so razdejale tudi kladišča orožja in municije. Slovo sodno poslopje Moabit v bližini Berlina, kjer se je vršilo mnogo obravnava proti nasprotnim nacijskim, med temi proti znanemu pastorku Martinu Niemöllerju, je bilo tudi poškodovano. Eden jetniški paznik je ubit, trije drugi pa ranjeni.

V nekem drugem delu mesta so bombe zanele ogenj, ki je ugasil več hiš. Štiri osebe so bile ubite in mnogo ranjenih.

LONDON, 7. sept.—Nemci so prizorili šest letalskih napadov na London in druga angleška mesta v zadnjih dvanajstih urah. Protiletalski topovi so bruhali ogroje na napadale, ko so se ponjili nad letališči v okolici Londona.

Letalski minister je izjavil, da je bilo 45 nemških bombardiranih letal, Angličje pa so izgubili 19 letal. V zadnjih šestih urah so Angličje uničili 371 nemških bombardiranih letal.

Svoje vse angleške pokrajine so bile tarča bombardiranja iz zraka. Južni del Anglije je utrpel največjo škodo v bombnem napadu. Bolnišnica v nekem mestu na jugu je bila porušena.

Angleški letalci so obnovili napade na nemške vojaške pozicije od Calaisa, Francija, do Norveške. Kladišča gasolina pri Lettingu v bližini stare čekoslovske meje so bila bombardirana.

Prominentni Francozi izgubili državljanske pravice

Vichy, Francija, 7. sept.—Petainova vlada je večeraj odvzela državljanke pravice petnajsti prominentni Francozom, ki so zapustili deželo brez dovoljenja in tehnega vzroka. Med temi so Pierre Cot, bivši letalski minister; Maurice, Robert, Édouard, Philippe in Henri Rotschild, člani slovitih bančne družine; David Weill, znani človekovec; Henri de Kerillis, urednik časopisa L'Époque, in drugi.

Pro ameriški rušilci na kanadski luki

Ottawa, Kanada, 7. sept.—Prva grupa osmih rušilcev izmed katerih je Amerika dala Veli Britaniji v zameno za letalske letalnice in pomorske baze na britanskih otokih in posejstevih ob zapadni hemisferi, je dospela v neko kanadsko luko. Ostali rušilci bodo kmalu sledili. Iz kanadskih luk bodo rušilci odpeljali v Anglijo, najbrže v spremstvu vojnih ladij.

Načrt obvezne vojaške službe sprejet

Vroča debata v nižji zbornici

Washington, D. C., 8. sept.—Nižja kongresna zbornica je sprejela zakonski načrt obvezne vojaške službe po vroči debati, ki je trajala več ur, z 262 proti 149 glasovom. Izrekla se je tudi proti spremembi starostne omejitve moških, ki bodo pozvani v armado, ki je bila odobrena v senatu. Senat je odglasoval, da se starost vpoklicancev omeji na 21 do 30 let, zbornica pa je sprejela predlog, da so vaški moški v starosti 21 do 45 let podvrženi konskripciji.

Gangeška kontrola unije razkrita

Taylorjeva izpoved izzvala senzacijo

Chicago, 7. sept.—Matthew Taylor, predsednik unije operaterjev dvigal, ki je sinoči umrl v sanatoriju v Naperville, Ill., je pred svojo smrtjo podal izjavo, v kateri je orisal, kako je bila njegova organizacija pod kontrolo drhal gangvez, ki je operirala v Chicagu in New Yorku. Zapriščena izjava vsebuje 65 tipkanih strani, in bila je izročena državnemu pravdniku Thomasu J. Courtneyju.

Taylor je v izjavi priznal, da je poneveril iz blagajne svoje unije \$30,000. To vsoto je izročil gangvezem, da si podaljša življenje za nekaj mesecev. Ti so mu zapetili, da bo umorjen, če jim ne bo dal denarja. Taylor se je sicer izognil nasilni smrti, ker je bil že obsojen na počasno umiranje zaradi tuberkuloze in sladkorne bolezni, ki ga je sinoči ugonobila.

Courtney je sinoči pozval v svoj urad dvajset uradnikov unije operaterjev dvigal in jih informiral o Taylorjevi izpovedi. Vsi so bili presenečeni. Vodja gange, ki je imela v kletkah Taylorja, je bil George Scalise iz New Yorka, ki je bil pred nekaj meseci odstavljen kot predsednik unije Building Service Employees in obtožen, da je poneveril velike vsote denarja iz blagajne svoje organizacije. Scalise je pristil Williama Greena, predsednika Ameriške delavske federacije v transferiranje Taylorjeve unije pod območje svoje organizacije. (Green, ko je bil informiran o Taylorjevi izpovedi, je zanikal, da je on-potpisal unijo operaterjev v Scalisevo mednarodno organizacijo.)

Taylorjeva izjava med drugim pravi, "da je gangeška drhal držala mene in mojo unijo v kletkah zadnja štiri leta. Prišel bo čas, ko je bom osvobodil." Jaz sem bolan in zdravniko so mi povedali, da ne bom okreval. Iz tega razloga sem se odločil za razkrinkanje gange, preden umrjem. Jaz hočem, da unija dobi zaščito pred gangeži, ki jo izkoriščajo."

Naciji oglavili štiri špione

Berlin, 7. sept.—Štirje možje, katere je nacijsko sodišče spoznalo za krive špionaže in izdajstva v prilog neki tuji državi, so bili obsojeni v smrt in oglavljeni. Ti so bili Wilhelm Busson, Josef Kaiser, Rudolf Worm in Karl Zink.

Kanada poslala 46,000 vojakov v Anglijo

Ottawa, Kanada, 7. sept.—Čez 46,000 kanadskih vojakov je že dospelo v Anglijo, se glasi tu objavljeno naznanilo. 11,500 kanadskih vojakov se je izkrcalo v angleških lukah v zadnjih dveh tednih.

CHURCHILL NAPovedal ZLOM NACIJSKE SILE

Velika Britanija pripravljena na odbijanje napadov

POGLOBITEV PRIJATELJSTVA Z AMERIKO

London, 7. sept.—Premier Winston Churchill je v svojem govoru opozoril ljudstvo, da mora biti pripravljeno na še večje in hujše nemške napade iz zraka v prihodnjih tednih, zaenot pa ga je zagotovil, da je britska letalska sila dovolj močna za odbijanje navalov.

"Sovražniku se mudi in skušal bo iziliti hitro odločitev," je rekel premier. "Ako ima v rezervi toliko bombardnikov kot kriči in grozi, da bo porušil naša mesta, moramo pričakovati silnejših napadov v tem mesecu. Med odgovornimi poveljniki naše letalske sile prevladuje prepričanje, da bodo navalu odbiti, čeprav bodo podvojeni. Popolnoma sem uverjen, da bo naše ljudstvo sledilo vzgledu pogumnih letalcev in z njimi delilo nevarnost in doprineslo žrtve. Naša letalska sila je močnejša nego je bila med enim letom. V bitkah za Anglijo v zadnjih dveh mesecih smo izgubili 558 letal. Število ubitih pilotov je bilo manjše. Napram našim izgubam so nemške ogromne. Na vsako našo letalo so Nemci izgubili tri in na vsakega našega ubitega pilota je bilo šest nemških ubitih. V avgustu so nemške bombe ubile 1075 oseb in ranile 1261. V istem času so porušile 800 hiš. Izgube so malenkostne, če jih primerjamo številu 45,000,000 prebivalcev in 13,000,000 hiš. Nič ne more trditi, da izgube, čeprav bodo podvojene ali celo potrojene v prihodnjih tednih, niso vredne cene obrambe demokracije in civilizacije. Popolnoma sem uverjen, da bo Hitlerjev imperij zdobil v krajšem času nego je bil Napoleonov."

Churchill je dalje rekel, da je popolnoma zadovoljen s kupčijo med Veliko Britanijo in Združenimi državami. Velika Britanija je s to dobila 50 rušilcev, v zameno pa je Ameriki odstopila letalske in pomorske baze na svojih otokih in posejstevih ob zapadni hemisferi. Angleško in ameriško ljudstvo je tudi zadovoljno s kupčijo. Zaupanje, prijateljstvo in dobra volja med obema državama je bila ponovno demonstrirana.

Norveške politične stranke se združile

Stockholm, Švedska, 7. sept.—Iz bojnosti pred možnostjo, da bo Vidkun Quisling, zaveznik nemških nacijskih, postal načelnik vlade, je pet političnih strank pozabilo na medsebojne razlike in ustanovilo enotno protinacijsko fronto. Te norveške stranke imajo 135 izmed 150 sedežev v parlamentu. Voditelji teh so si s tem nakopali jezo nemških oblastnikov, ki hočejo, da Quisling formira novo vlado.

Francoski poslanik dospel v Ameriko

New York, 7. sept.—Gaston Henry-Haye je dospel večeraj sem z letalom Yankee Clipper iz Lizbone, Portugalska, da prevzame posle kot novi francoski poslanik v Washingtonu. Na letališču ga je čakala grupa piketov, ki so nosili napise, da je Hitlerjev podprednik. V razgovorih z reporterji je poslanik zanikal obdolžitve, da je prijatelj nemških nacijskih. On priznava za svojega načelnika le premierja Petaina, ki ga je imenoval za poslanika.

Domače vesti

Konvencija JSKJ
Chicago. — Danes (9. septembra) se začne v Waukeganu, Ill., 16. redna konvencija JSKJ (Jugoslovanske katoliške jednote). Zborovanje se vrši v Slovenskem narodnem domu in udeležijo se ga okrog 165 delegatov in gl. odbornikov. Med člani te jednote, ki je druga najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki, je tudi mnogo članov SNPJ. Naš pozdrav zborovalcem in mnogo uspeha! (Prosveta ima svojega poročevalca na tej konvenciji in poročila bodo objavljena redno v vsaki številki čim jih prejmemo.)

Vesti iz Minnesote

Ely, Minn. — Dne 24. avg. je bil tu poročen John Zavodnik et. iz Soudana s Sofijo Gregorich s Elyja. — Pokojna Frances Košćak, roj. Mestnik, o katere smrti smo večeraj poročali, je bila stara 57 let in doma iz Krškega na Dolenskem. Zadela jo je srčna kap. Ostavlja moža, tri sinove in hčer.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Mestni svet v Euclidu je 4. t. m. suspendiral svojega člana Franka Derdica za toliko časa, dokler ne pojasni, zakaj je podpisal komunistično kandidatsko peteljo. Derdici je "pojasnil", da je podpisal zato, ker je mislil, da je petelja "proti vojni" ... Značilno je to, da imen znanih komunistov iz Clevelanda ni na petelji! — Dne 5. t. m. je umrl Anton Solomon, star 54 let in rojen v Huntah pri Boštanju na Dolenskem. V Ameriki je bil 40 let in po poklicu je bil stavbenik, ki je v zadnjih 24 letih zgradil veliko število domov Slovencev. Ostavlja ženo, dva sinova in hčer.

Promocija mladega rojaka

New York. — Jože Potrato, sin pokojnega Gilberta Potrata, pomožnega urednika Glasa Naroda, je bil pred dnevi promoviran za načelnika departamenta instrumentov pri Pan-American Airways, letalski družbi. Vsi precizni instrumenti na letalih te družbe so zdaj pod nadzorstvom tega mladega rojaka.

Weygand bo zatiral revolto v Afriki

Maršal Petain premešal svoj kabinet

Vichy, Francija, 7. sept.—Maršal Henri Petain, načelnik francoske države, je udaril po Veliki Britaniji in gibanju za osvoboditev Francije, katero vodi general Charles de Gaulle, načelnik francoskega odbora v Londonu, z reorganiziranjem svojega kabineta. Petain je naznanil, da bo general Maximé Weygand, obrambni minister, poslan v Afriko, kjer bo skušal zatreti revolto v francoskih kolonijah, katero so podžgali pristaži generala De Gaulle in Anglija.

Weygand, ki je bil imenovan za vrhovnega poveljnika francoske obožene sile potem, ko so Hitlerjeve armade udrele v Belgijo in Holandijo, je bil razrešen dolžnosti kot obrambni minister. Odpotaval bo v Afriko, kjer bo storil vse, da zatere revolto v Čadu, Kongu, zapadni Afriki in drugih francoskih kolonijah, ki so se uprle Petainovi vladi in se izrekle za nadaljevanje vojne proti Nemčiji in Italiji na strani Velike Britanije.

Iz Petainovega kabineta so bili potisnjeni Francois Pietri, minister komunikacij, notranji minister Adrien Marquet in Jean Ybarnegaray, minister za mladih in družine. Pierre Laval, podpredsednik vlade, je obdržal svojo pozicijo, prav tako zunanji minister Baudouin, finančni minister Bouthillier in justični minister Alibert. Pozicijo obrambnega ministra je dobil general

BIVŠI KRALJ KAROL DO SPEL V ŠVICO

Spopadi med ogrskimi in rumunskimi četami

GARDISTI PROSLAVLJAJO ZMAGO

Berne, Švica, 8. sept.—Bivši rumunski kralj Karol, ki je zadnji petek pobegnil iz dežele, je danes dospel v Švico. Tu poročajo, da se bo nastanil v Luganžu, letoviščnem mestu. Kako dolgo bo ostal v Švici, ni znano.

Bukarešta, Rumunija, 7. sept.—Kralj Karol, ki se je moral podati svojim sovražnikom, je zapustil deželo. Z njim je odšla v izgnanstvo tudi Magda Lupescu, njegova stara ljubica. Karolov sin Mihael je bil proglašen za kralja, toda on je vladar le po imenu. Oblast je v rokah diktatorja Iona Antonescu. Karol bo prejel od Rumunije letno pokojnino okrog \$60,000.

Zelezna garda, ki je poginjala Karola s prestola, proslavlja zmago. V Bukarešti in drugih rumunskih mestih so se vršile velike demonstracije, ko je bilo objavljeno naznanilo, da se je Karol odpovedal prestolu in zapustil deželo.

Cluj, Sedmograška, 7. sept.—Spopadi med rumunskimi četami, ki odhajajo iz ševerne Sedmograške, in ogrsko okupacijsko armado, so bili omejeni v uradnem poročilu. Glavni eksekutivni urednik v tem mestu je dejal, da je bilo več vojakov ubitih in ranjenih v spopadih.

Polkovnik Strat, organizator "smrtne legije", ki se odločila za boj proti Madžarom, je izjavil, da se čez 4000 rumunskih vojakov še vedno nahaja v Sacueniu in da so se uprli ukazu vlade naj zapuste mesto. V Sighetu je bilo najmanj 150 oseb ubitih v spopadih med rumunskimi in ogrskimi kmeti.

V južni Sedmograški, ki je še rumunska posest, so razkazeni prebivalci udri v nemške in ogrske trgovine in napadi Nemce in Madžare v Aradu, Timisouru in drugih krajih. Delavci v neki ogrski tovarni v Cluju so postavili oboženo stražo potem, ko se jih rumunski vojski poginili iz tovarne.

Ogrska vojaška okupacija severne Sedmograške se je pričela v četrtek, ko so Madžari razobešili ogrske zastave na obronkih Karpatskega gorvoja. Prvo grupo 2000 vojakov je vodil v Sedmograško regent Horthy.

Spopad med stavkarji in policijo

New York, 7. sept.—Dvajset oseb je bilo ranjenih, ko je policija navalila na stavkarje, ki so piketirali tovarno Triangle Conduit & Cable Co. v Glendalu, Queens. To je bila že druga bitka med policijo in piketi, odkar je unija električarjev oklecala stavko. Policaji so napadli pikete, ko so slednji skušali ustaviti tovarne avte, ki so vozili blago iz tovarne. Štirje stavkarji so bili aretirani.

Prevažalci mleka dobili pogodbo

Chicago, 7. sept.—Novi kontraktni pogoji, katere je sestavil posebni arbitražni odbor treh članov, določajo tedensko plačo \$43.74 za prevažalce mleka v 54 ur dela v tednu. Pogodba stopi takoj v veljavo in krije 4600 članov unije. S tem je bil dolg spor med unijo prevažalcev mleka in organizacijo Associated Milk Dealers zaključen.

Charles Huntziger, član delegacije, ki je sklenila premirje z Nemčijo.

Politična zmeda narašča v Mehiki

Vojaške čete zastražile ceste in letališča

Mexico City, 7. sept.—Administracija predsednika Cardenas-a je storila korake, da prepreči krvave izgredne demonstracije kot posledica agitacije pristašev generala Juana Almazana, ki trdijo, da je bil on izvoljen za predsednika Mehike pri julijskih volitvah.

Deklaracija Angela Trechuela, da bodo Almazanovi pristaši o svojili oblast z orožjem, če bo treba, je bila preključena po Almazanovi stranki. Trechuelo je dejal, da je član eksekutivnega odbora, zdaj pa je Emilio Madero, vodja te stranke, izjavil, da ga sploh ne pozna in da ni nikdar slišal o njem.

Vojaške čete so zastražile vse ceste in letališča in pazno zasleduje aktivnosti Almazanovih pristašev. Vojaške posadke v severni Mehiki, kjer ima Almazan največ pristašev, so bile ojačane.

Graciano Sanchez, vodja mehiki kmetске stranke, ki ima 3,000,000 članov, je naznanil, da bo 80,000 članov pograbilo za orožje, da podpre Cardenasovo administracijo v boju proti Almazanovim pristašem. Administracija je v volilni kampanji podpirala generala Manuela Camacha kot predsedniškega kandidata revolucionarne (vladne) stranke.

Politična situacija je akutna in možnost revolte ni izključena. Nevarnost se je povečala, ko je Almazanov "kongres", edini legalni kongres mehikeškega ljudstva po izjavi generalovih pristašev, razlašil, da je bil Almazan izvoljen za predsednika pri julijskih volitvah in da bo Almazan položil prisego kot predsednik Mehike 30. novembra. Almazan je že izjavil, da bo moral Cardenas prevzeti odgovornost za posledice, če bo priznal Camacha za svojega naslednika.

Baltimore, Md., 7. sept.—General Juan Almazan, ki je dospel sem, ni hotel komentirati poročil o nemirih in izgredih v Mehiki. V razgovoru z reporterji je dejal, da edini vir informacij o situaciji v Mehiki so vesti, ki so jih objavili ameriški časopisi.

Naciji stavili zahteve Franciji

Petainova vlada v zagati

Washington, D. C., 7. sept.—Čez polovico konj, mul in goveje živine v neokupirani Franciji zahtevajo naciji od Petainove vlade v Vychju. Doslej niso nacija izkoristili bogastva nezasedene cone v velikem obsegu, toda sedanje zahteve so udarile Petainov režim na najbolj občutnem mestu in to v času, ko se trudi, da dobi oporo pri francoskih kmetih za svoje reakcijske reforme.

Vlada maršala Petaina je v škripcih in ne bo mogla pojasniti kmetom, zakaj hočejo Nemci opleniti podeželje bogastva, da Nemčija napolni svoja skladišča čeprav se je Francija brezpogovorno podala in zapustila Veliko Britanijo, svojo zaveznico. Francoski kmetje niso nikdar ničesar odstopili svoji vladi prostovoljno, še manj pa Nemcem. Ako bodo oni postali prve žrtve, je ljudem v Washingtonu popolnoma razumljivo, zakaj ni Petainova vlada odgovorila na nacijske zahteve, ki so ji bile stavljene pred enim tednom. Oni, ki imajo točne informacije o situaciji v Franciji, so uverjeni, da je prejem med Nemci in Petainovo vlado blizu.

PETA IN ODREDIL ARETACIJO BIVŠIH MINISTROV

Proces pred francoskim vrhovnim sodiščem

KONCESIJE KATOLIKI CERKVI

Vichy, Francija, 8. sept.—Trije glavni voditelji Francije—general Maurice Gamelin, vrhovni poveljnik francoske obožene sile, Edouard Daladier in Paul Reynaud, bivši premierja—so bili aretirani na ukaz Petainove vlade. Vsi so bili po aretaciji odvzeli v Chateau Chazeron. Daladier je bil premier, ko je Francija napovedala vojno Nemčiji, Reynaud pa je prevzel vodstvo vlade pozneje.

Riom, Francija, 7. sept.—Petainova vlada je odredila takojšnjo aretacijo Pierra Cota in La Chembra, ki sta obtožena kot bivša letalska ministra, da sta pognala nepripravljeno Francijo v vojno z Nemčijo. Bila sta prva izmed oseb, proti katerim je bila odredjena direktna akcija, odkar se je pričela preiskava z namenom, da dožene, kdo je odgovoren za poraz Francije. Edouard Daladier, Paul Reynaud in Leon Blum, bivši premierji, ki so bili v časopisju večkrat omenjeni kot krivci, še niso bili obtoženi.

Cot je bil letalski minister v Blumovem kabinetu. Chembra pa v Daladierjevem. Druga poročila se glase, da je bil Cot kritiziran zaradi zavlačevanja produkcije bojnih letal, La Chembra pa očitajo, da je skrivaj šibkost letalske sile pred parlamentom. Francija je imela le nekaj sto vojaških letal ob izbruhu vojne.

New York, 7. sept.—Pierre Cot je v komentarju odredbe Petainove vlade glede aretacije izjavil, da ta vlada potrebuje grešne kozle, da zvrne krivdo nanje. "Ves avst, da ob obravnava, ki se vrši pred francoskim vrhovnim sodiščem, ni legalna," je dejal Cot. "Vlada laže grešne kozle med onimi, ki so bili proti Hitlerju. L. 1938, v času monarhove krize, me je Hitler večkrat napadel v svojih govorih. Sedaj se hoče maščevati. Cutim se počaščenega odredbo glede moje aretacije tako kot Francoz in kot oseba, ki veruje v svodoto."

Cot je dejal, da je bil La Chembra, čigar aretacija je bila odredjena, v Washingtonu zadnji teden, toda on ne ve kje se zdaj nahaja.

Vichy, Francija, 7. sept.—Petainova vlada je orisala svoje stališče napram katoliški cerkvi kot "stališče soglasja in pomirjenja" v odobrenih komentarjih v listih. Vzpоставila bo svobodno verskega pouka v šolah. Menihi, redovniki, nune in drugi predstavnik cerkve bodo lahko poučevali povesod v Franciji na podlagi novih regulacij. Edini pogoj je priznanje oblasti ministra javne vzgoje.

Sodišče zavrnilo komunistično peticijo

Chicago, 7. sept.—Federalni sodnik John P. Barnes je zavrnil peticijo komunistične stranke, naj izda injunkcijo proti državnemu justičnemu tajniku Cassidyju in 33 drugim uradnikom, ki so skovali zaroto, da imena komunističnih kandidatov ne pridejo na glasovnico pri novembrskih volitvah. Hart E. Baker, odvetnik komunistične stranke, je trdil, da so državne avtoritete aretirale čez 30 oseb v Illinoisu, ki so nabirale imena na peticije komunistične stranke. To je dokaz zarote proti stranki. Sodnik Barnes je pobijal to argument in zavrnil apel za injunkcijo.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna se Zdravna drava (Ivan Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; in Chicago in Cincinatti \$1.50 na leto, \$2.25 na pol leta; in Inozemstvu \$2.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cincinatti \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

One dollar per copy.—Kopirski dopolnjevanji in neopredeljeni članki se ne vrnejo. Kopirski dopolnjevanji (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštoino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s letom
PROSVETA
2657-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi na primer (September 30, 1920), poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poština redna. Poglejte jo pravočasno, da se vam list, se ustari.

Glasovi iz naselbin

Razno s konvencije JSKJ

Zbira stric Peglar

Jaz redkokdaj pišem, toda, kadarkoli se pojavijo zelo važni in zanimivi dogodki, se še vedno rad lotim tega težavnega dela. No, in zanimivosti je zadnje čase tukaj kar na kožo, torej prav za dosti! Waukeganska, slovenska naselbina se namreč že več tednov z vso preciznostjo pripravlja za lep sprejem in gostoljubno potrebo delegacije JSKJ. Ker se bo gotovo mnogo zanimivega zgodilo za časa konvencije, bom poročal dnevno v Prosveti. Jutri (to pišem v soboto 7. sept.) bo slovenski sprejem delegacije in gl. odbora v Slovenskem narodnem domu, v ponedeljek se pa prične konvencija, ki obeta biti ena najvažnejših v zgodovini J. S. K. J.

ji dopade delo v glavnem uradu jednote, samo to jo muči, ker ne zna slovenski.

Obiskal sem tudi Johna Rehola, ki je tudi bolan. Drugi dan, 25. avgusta, sem šel v Barton na federacijsko sejo, ki je bila dopoldne, popoldne pa piknik tamkajšnjega društva. S. N. P. J. In zopet je padel dež kot navadno vsakikrat kadar ima omenjeno društvo piknik.

Letošnje leto je deževno in mrzlo. Imam nekaj grozda, ki pa je še zeleno in ne bo dozorelo. Kateri se ogrevate za vojno, ga bom pa vam dal, da boste streljali z njim.

Nacé Ziemberger, 176.

Clevelandski branitelji demokracije

Cleveland. — Tukajšnji list Cleveland Press nadaljuje s priobčevanjem imen onih, ki so podpisali komunistične peticije. Prihajajo pa tudi protesti, da to ni pravilno in tudi ne v soglasju z demokracijo. Drugi se zopet izgovarjajo, da niso vedeli, kaj so podpisali in da jim je bilo namreč nezgodno, da gre za to, da se drži Amerika proč od vojnega konflikta.

Eden teh, ki je podpisal, je Albert Zagar, sin Franka Zagarka, ki je dobro znan kot napreden delavec in zadrugar. Danes, 2. septembra, čitam v Pressu Albertovo izjavo. Pravi, da mu je nabiralec-rekel, da gre za to, da se drži država proč od vojne in je peticijo podpisal. Dostavlja, da ni registriran volilec (je menda še premlad) in v tej zadevi ne bo nič pomagalo.

Miss Margaret Sneller (je gotovo hrvaška narodnosti, ali pa mogoče tudi Slovenka, ker Snellerji so med obojimi) pravi, da so peticijo cirkulirali na pikniku in ne ve, kaj je podpisala. George Saric in John Kustić nista vedela, da je komunistična peticija. Andrew Knapik (menda Knapic) se ne spominja, da bi jo podpisal. Robert Nekić ne ve, kako je njegovo ime prišlo na peticijo, ker on se ne strinja s komunisti.

Elsie Zazrivy, 2205 Clarence ave., pa piše, da je ni nihče sili in da je podpisala zato, ker hoče obdržati demokracijo; in če jo hočemo obdržati, moramo dati manjšinskim strankam pravico do kandidature, ker ima tudi manjšina pravico povedati svoje mnenje.

Elsie je pravilno povedala in je še celo ponosna, da je podpisala peticijo. David Ackerman, kojega ime je tudi na peticiji, davi trdi, da je ni podpisal, pa močno kritizira uredniški štab, ker objavlja imena tudi onih, ki niso komunisti in se jih izpostavljajo šikanam pri delu. Tudi on pravi, da imajo ljudje pravico biti z onimi, ki so v manjšini in da to, kar dela Press, je hitlerizem. Tudi jaz se strinjam z Ackermanom. Pri WPA so že zagrozili, da bodo oni, katerih imena so na peticiji, ob. delo, če ne bodo dali zadovoljivega izgovora.

Ce bi Cleveland Press enako objavil tudi peticije republikancev in demokratov, bi imel lahko izgovor, da enako postopa tudi z demokrati in republikanci. Am-

Frank Ziegler, poslovni agent mednarodne unije livarjev in vodja stavke profi Crane Enamelware Co., Chattanooga, Tenn.

pak ker je to storil le s tako majhno stranko, ga pa ne prikazuje v lepi luči.

Naša Enakopravnost se huduje na nekega Majka Tega, ker je — od mrtvih vstal! Majk je kot sin tesarja iz Nazareta. Ko so ga križali, so mislili, da je mrtev, pozneje so pa dognali, da je že tretji dan od mrtvih vstal in naprej rogovilil proti farizejem. Tako je tudi s tem šmentanim Majkom. Avtor je mislil, da ga je zaklal za večno, ko je prejel pet dolarjev za svojo satiro. (V resnici ni bila vredna niti pet centov ga avtorjevo vrvo, katero bi mu podpisani dal zastoj, ker se še dobe pri "trolej karah"). Enakopravnost je bila "šur", da bo ponatila novico: "Majk Tega je mrtve in zanj se bo brala maša zadušnica."

Zdaj pri E. priznavajo, da so zmotljivi, kar mi že zdavnaj vemo in tudi delajo napake, kakor jih delamo mi drugi. Pri E. tudi pravijo, da Majk ni bral vesti drugje kot v njih listu, da so katoliški škofje lojalni Hitlerju. Saj to vendar ve že vsak šolarček.

Glede Enakopravnosti je bilo tudi omenjeno, da preplonkava uvodnike iz Pressa, kakor tudi od Pressovih dopisnikov ali poročevalcev. In to ne more biti laž, ker že tri izdaje zaporedoma so napolnjene s prepisi iz omenjene lista. In koliko jih je že prej bilo. Nikar ne bodite hudi, ker vam ne bo nič pomagalo. Kar potolažite se in dajte Majku Tegu kredit, da je fajnt fant, ker vse prepegla, kar je likanja potrebno in se tudi ne ozira na osebe.

Kakšno pravico ste pa imeli vtikati se v SNPJ in njen list? Mar vas je pooblastilo clevelandsko članstvo, ki šteje nad 4500? Ali mislite, da ni med njimi nikogar, ki bi se upal ziniti? In ali mislite, da je samo eden, ki se ne strinja z vami? Da vi dovolite demokracijo kakor vam jo dovoljuje država, v kateri rišete po papirju, bi drugače kihali kot kihate. Saj poznamo Ameriko in Amerikance bolje kakor vi. Lahko drugič še več.

Frank Barbič, 53.

Jankovichevo nadaljevanje

Cleveland. — Ker v zadnjem dopisu nisem mogel vsega povedati o slavnosti SNPJ v Strabonu, je treba nadaljevati. V nedeljo zvečer je bil banket z največjo udeležbo. Ako bi imeli clevelandski Slovenci narodni dom na St. Clairju, bi se šlo. Kot sem razvidel, bi se bilo banketa rado

udeležilo še veliko ljudi, toda ni bilo prostora.

Banketni program je bil zanimiv — petje, umetni plesi in mnogo govornikov, ki so bili bolj kratki, razen okrajnega odvetnika in gl. predsednika jednote Vincenta Cankarja. On je bil "tavellika" glava in je imel glavni govor (se mi je zdel predoig). Govorili so tudi naši možaki glavni odborniki, med njimi tudi Matt Petrovich, Milan Medvešek in Camilus Zarnick iz Clevelanda. Po aplavzu sem razvidel, da te odbornike članstvo spoštuje. Tudi drugi govorniki so dobili aplavz.

Postrežba na banketu ni bila samo dobra, ampak najboljša. Torej najlepše priznanje strabanskim kuharicam in strožajkam. Vse jedi so bile okusne in podpisani in menda vsi drugi bomo še prav radi prišli k vam v goste. (Mi Clevelandci, prijatelji Cankarjeve ustanove, pridemo zopet k vam meseca novembra na priredbo te ustanove.)

Na tej proslavi nas je bilo več agitatorjev Prosvete, Proletarca in Cankarjevega glasnika. Videl sem Toneta Zornika s torbo, Louisa Zorkota, našega Jeranta, Jennie Dagarin in še nekaj drugih. (In nekaj smo tudi naredili.) Naj poudarim, da je manjkalo še Toneta Zidanska, ampak ni ga več, kot tudi nas enkrat ne bo. Njegova torba in palea čakata doma. Kakor so mi povedali Sharončani, bodo oboje izročili slovenskemu muzeju v Clevelandu.

Veliko mojih starih prijateljev in znancev obojega spola sem srečal na tej proslavi. Z vsemi smo se iskreno in prijateljsko pogovorili ter humoristično pokramljali. Bilo je prav veselo svidenje z našimi zavednimi koreninami in pionirji. Prvi med vsemi je bil Tone Valentincič iz Sharona, sedaj farmar, dober in humorističen dopisnik Prosvete. Ko sem stopil z busa v dvorano, sem ga zagledal pri — jasilih. Takoj me je pobral, če bi stisnil železno vodo. Privolil sem s strogo pripombo, ker je on, jo bom, toda samo en kozarček, nato si moram podpreti želodec, potem pa bo že šlo. Kolkje in koga sem srečal na tej proslavi, bom poročal prihodnjik, ker ravno sedaj se pripravljam na pot.

Anton Jankovich, zastopnik.

S pota

V mojem zadnjem dopisu v Prosveti sem omenil, da so me v Minnesoti obiskali razni obiskovalci in napačno zapisal ime onih iz Jolietu, Ill. In to sta mr. in mrs. Joe Verbič (ne Vidic), ki sta že dalj časa tukaj. On dela v Jolietu na železniški progi in zdaj uživa počitnice v hladni Minnesoti.

S seboj je imel na mali srebrni verižici veliko kolajno, mladniško glavo, okinčano z lavorjevimi vencem, Franca Jožefa I., avstrijskega cesarja, češkega in ogrskega kralja itd. To kolajno so prejeli njegovi v domovini za umno konjerejo. Žal, da ni letnice na njej. Verbič jo ima že nad 40 let. Opomnil sem ga, da bi to kolajno dal Slovenskemu muzeju v Clevelandu in ta rodoljubni rojak je takoj privolil. Izročil jo je meni, nakar sem jo poslal mr. Erazmu Gorsetu v Cleveland. Od njega sem prejel zahvalno pismo za rojaka Verbiča z opazko, kdaj je to kolajno prejela njegova družina tam pri Toplicah na Dolenskem. Ali Verbič se ne sponinja drugega (Dolje na 3. strani.)

Humor kot zdravilo

Zadirčnost in nerazpoloženost sta danes med nami kar nekam udomačeni. Brkone je to v zvezi s časom, v katerem živimo, ko trdo delamo za vsakdanji kruh, kakor je tudi v zvezi z danes tako pogosto živčno oslabelostjo, hipohondrijo, podhranjenostjo in sličnimi pojavi, ki je tudi več ali manj plod današnjega načina življenja. Znani heidelberski živčni zdravnik prof. dr. Erb trdi, da je krivda tem pečajom pri velikem delu ljudi premala prilagodljivost, da bi brez škode za zdravje prenesli sprememljeno življenjske razmere, povečano skrb, težje, ostrejša delo in slično. Brez dvoma bo to držalo, vemo pa tudi, da je večkrat splošna nervoznost in poslabšanje zdravja posledica nedovoljnega oziroma večinsoma enostavnega telesnega delovanja in prekomernega duševnega in živčnega napenjanja.

Pozablja se, da zahteva vsako duševno delo svoj protutež oziroma odmor, drugače nastopijo kaj kmalu znaki prenapetosti in izčrpanosti. Kot predznak lahko smatramo glasobol, trudnost in topost, kar znači, da so organi, ki so nosilci duševnega dela, v tem slučaju mogočni, izčrpani ter potrebni miru ali okrepitve. Dokazi nam pričajo, da nam v takem slučaju bolj koristi menjati dotično delo in preiti k drugemu, kot pa se umakniti v brezdelje in lenohariti. Pravilno bi bilo, da bi se že v mladosti učili po vsakem težkem, enoličnem delu preiti k lažjemu, še boljše k vselejšnemu opravilu. Seveda je potrebno, da si pravilno razdelimo dnevi časi. Predvsem ne smemo presesti žilnih kanalov ur. Kako se nam širijo pljuča, ko sprehajamo v svežem zraku. Saj ni potrebno da se gre nalašč na izprehod, zadostuje, da napravimo, ko se gre na delo v tovarno ali pisarno, če stanujemo v bližini, samo večji ovinek, kar nam bo bogato plačano! Posebno sedaj v poletnih dneh! Dobro je tudi, če se snidemo v družbi, kajti ni boljšega sredstva za preganjanje prenapetosti kot je veder humor.

Samotarstvo rodi zaprte vase, slabo voljo in s tem tudi žledolčno in živčno neuravnovesienost. Zato bodite rajše vedno v veselju, vendar dostojni družbi, in ne bo vam žal!

Humor se namreč lahko uporabi kot zdravilno sredstvo. Že v začetku se navadno postreže, da se omili nervoziteto, melanholijo, hipohondrijo in slično. Vzemimo, recimo, hipohondrijo: zatopljen je, misli vedno na sebe, opazuje vsak trzilaj svojega živca ter si domišlja, da je njegova bolezen najhujša, kljub temu, da mu zdravnik, h kateremu se zelo rad zateka, zagotavlja, da je zdrav ali pa, da ni nikake nevarnosti. Ne samo, da tak nesrečnik sam trpi, tudi svojo okolico muči s svojim obnašanjem. To je samo eno sredstvo, ki pomaga. Treba si ojačati voljo s sklepom, da se ne bo več toliko opazoval, ker hoče živeti mirno in brezskrbno življenje kot velika večina zdravih ljudi, in se predati zdravemu humorju, ki je najboljši zdravilo proti slabi volji in najboljši tolažnik v vseh prilikah v našem življenju. Vendar moramo tudi tu delati predvsem s pametjo in ne smemo predati kakemu razvratnemu življenju.

K zaključku naj bo omenjeno: Poskrbite tudi v tako, opazili boste, da ostaneta vaše telo in duh zdrava in odprana, veliko pa lahko tudi doprinesete, da s svojo vednostjo lajše boste niki poživite, kar je že pol poti k njihovem okrevanju.—D. P.

Živela svoboda!

Ko je hotel postati Napoleon doživljenjski konzul, oslanjajoč se na moč vojske, je stopil pred svoje vojake general St. Hilaire in stopil nagovoriti:

— Tovariši! Francoski narod namerava izbrati generala Bonaparta za došmrtnega konzula. Tudi vi morate izraziti svoje mišljenje! Narod mora svobodno izbirati, zato ne čem vplivati na vas. Eno vam pa rečem: Prvega, ki bi glasoval proti Napoleonu, bom dal ustreliti pred očmi vsega polka. Živela republika, živela svoboda!

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 9. septembra 1920)

Domače vesti. Peta redna konvencija SSP v Chicagu je po nasvetu odvetnika nekoliko po pravila združitveno pogodbo s SNPJ in tretjič glasovala z rezultatom, da je bila pogodba to pot soglasno sprejeta.

Delavske vesti. "Počitnice" rudarjev na straticu se je udeležilo čez 100.000.

Inozemstvo. V Italiji se razvija revolucijski delavci zasegajo tovarne in kapitalisti zahtevajo vojaško pomoč od vlade, katera se pa ne upa ganiti.

Sovjetska Rusija. Ruska armada nadaljuje uspešno ofenzivo proti Poljakom.

(Dalje iz prve kolone.)

sanjajo naši Panslovani — Rusije Tolstoj Dostojevskaga in Puškina po Enakopravnosti — danes ni več. Če mislijo naši panslovanski romantiki, da bo tista Rusija, ki je svetla panslavističnim sijem, caristična Rusija, vsta la od smrti, vsa sreča z njimi! Kaj je pri vsem tem res važnega, potem prihodnjik.

Panslovanska romantika

I.

Za časa svetovne vojne so naseljenci v Ameriki na vse načine gradili na papirju nove državne oblike v Evropi, ki so večinoma ostale na papirju. Imigranti v Ameriki so obrnili, toda ljudje v starem kraju so obrnili — niso se zmenili za nas.

To pa ni izučilo naseljencev tukaj in danes, ko je v Evropi nova vojna — in vsa drugačna! — spet rišejo na papirju take in take državne komplekse na evropskem kontinentu, in to delajo jako zanosno in resno, kakor da bo stari svet splaval po vodi, če se ne bo oziral na njihove ideje in načrte.

Tudi predni smo z zanimanjem čitali obširen spis o vseslovanski državi, ki je seveda zgrajena okoli Rusije in se naslanja na obročeno silo Rusije. Ta panslovanska država je med tem že dobila ime Slavija.

Pravimo, da smo čitali spis z zanimanjem in ne brez vzroka. Zanimivo v tem spisu je to, ker pišec omenja razne politične podrobnosti, razne kulturne podrobnosti, razna verska nesoglasja in celo poudarja, da mu je vseeno, če je panslovanska država republika, monarhija ali totalitarna diktatura, samo da je panslovanska država — niti z eno besedico pa ne omenja ekonomskih in socialnih problemov! Moderno gospodarstvo, ki je GLAVNI pogoj obstanka te ali one države, je pri ameriškem graditelju vseslovanske države v Evropi takšna malenkost, da je ni vredno omeniti. In to je zanimivo!

Avtor riše svojo Slavijo kot kompaktno državo vseh Slovanov od Arhangelska na severu do Carigrada na jugu, od Trsta in Gdanska na zapadu do Vladivostoka na Daljnem vzhodu. Da so na tem velikem kompleksu zemlje tudi narodi, ki niso Slovani — na primer Madžari, Rumuni, Litvinci, Nemei in drugi v Evropi in veliko večje skupine narodov v Aziji — to avtorja nič ne moti. Država je kljub temu slovanska, vseslovanska!

Zdi se, da si avtor Slavije dosti ne beli glave glede teh ljudstev, ki štejejo debele milijone; zdi se, da je avtor istih misli kot je neki odličen Hrvat v Chicagu, s katerim smo se pred tedni razgovarjali o ideji panslovanske države, za katero je pokazal precej navdušenja. Ko je pa bil vprašan, kaj bo panslovanska država naredili z milijoni neslovanskih ljudi, valed katerih je kontinuiteta takšne države nemogoča, je malomarno skomignil in odgovoril suhoparno: Moralni bodo izginili! Slovani jih bodo morali pogoltniti!

S tega stališča je stvar prepuščena bestialnemu narurnemu zakonu ohranitve najmočnejših, ki se najlepše izraža v rečenici: velike ribe žo male ribice! Med divjaki in barbari je to nekaj običajnega, ampak civilizirani Slovani, kolikor koli je še civiliziranih, se ne bi smeli zgražati nad germanskim hitlerizmom in italijanskim fašizmom, če bi sami pristali na njihov proces uničevanja drugih narodnosti.

Zagovornik panslavizma med ameriški Slovenci je znani leadvillski župnik Jurij Trunk in v tem oziru z njim simpatizira clevelandska Enakopravnost. Sicer ni važno, kdo danes še zagovarja staro idejo panslavizma, kakor ni važno, če se kdo ogreva za nacionalne države sploh, čeprav Hitler danes zida "svojo" Evropo po nadutem programu, da mora njegov "Herrenvolk" dominirati vso Evropo.

Tudi ni važno, kaj pravi omenjeni Hrvat, niti ono, kaj piše župnik Trunk, ki — na podlagi ponatisa v Enakopravnosti z dne 9. avg. t. l. — ne soglaša s "pogoltnenjem", temveč veruje v miren razvoj drugih narodov v slovanski državi, zraven pa še verjame, da bi "mirni in nenasilni panslavizem pobil okrutni germanizem za vedno na tla." Blagor mu, kdor tako veruje! (Dovoljujemo, si pa majhno pripombo: če se bodo debeli milijoni Nemecev, Madžarov, Rumuncev, Litvinov in ostalih Baltičanov; dalje Kavkazanov, Cerkeзов, Turkomanov in drugih "180 narodov" v Rusiji mirno razvijali v telesu in na telesu Slavije, ali bo to potem še slovanska država?)

Važno ni tudi to, da bi Rusija prej ali slej pogoltnila vse ostale Slovane, kakor ni važno niti glavno dejstvo, da tiste Rusije, o kateri (Dalje v zadnji koloni.)

Grupa nedržavljanov v newyorškem poštnem uradu čaka na registracijo.

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal E. Stillebauer.

Prevedel Ivan Jontéz

"Čaj s strupom?" so vprašali poslušalci. "Da. Na nočni mizici so našli čajno skodelico, ki jo je Thorn pred smrtjo izpraznil in v kateri je ostalo nekaj čaja."

"Kje pa?" "Med čajem v čajni posodi. Dekle jo je imelo zatanknjeno v svoji bluzi, ko ji je padla v čaj, ko mu je primešala strupa."

"Kako so mogli to dognati?" "Luknjice od igle v njeni bluzi so jo izdale. Zdaj se je oglasila Mabel Moon: "Zelo zabavno, gospod, ampak kdo more reči z gotovostjo, da ta igla ni padla med čajno listje poprej?"

Taylor je pogledal igralko naravnost v oči ter ji odgovoril: "In vendar je analiza na tej podlagi dokazala baš to. Zgodilo se je takole: Strup, ki je umoril Thorna, je bil fosfor. Jeklena igla je na ta strup reagirala. Stvar je bila precej komplicirana. Medtem, ko je Kitty Brower pripadala strupeni čaj za svojega gospodarja, ji je igla padla v pripravljeno tekočino. Dekle je to opazilo in dobilo iglo iz strupenega napoja, toda v hipnem razburjenju jo je vrglo v posodo za čaj, namesto da bi si jo zatanknil nazaj v bluzo. To jo je uničilo. Ko so ji predočili ta dejstva, se ni mogla več upirati in je vse priznala."

Zdaj se je gospod Taylor še opravičil: "Tega slučaja sem se bil domislil, ko sem slišal, da je bila zloba neživih predmetov, zlasti igle predmet vašega pogovora. Upam, da mi boste oprostili, da sem se predrznil priti nepovabljen v vašo družbo in prekiniti vaš pomek."

Gospod Taylor se je dvignil iz mize. Heatlin ga je skušal pridržati, toda mož je pojasnil, da ima več važnih poslovnih opravkov v New Yorku, ki mu ne dovolijo, da bi se nadalje zadržal pri njih. Nato je vsakemu posebnaj segel v roko ter počasi, nerodne hoje zapustil obednico hotela "Splendid Plage Point."

Drugo poglavje

Stanovanje, ki ga je najela Mabel Moon v hotelu "Splendid Plage Point", je obstajalo iz sprejemne sobe, spalnice in kopalnice. V bližini je bila še manjša soba, v kateri je bila nastanjena njena služkinja Jane, skupaj z majhnim psom, papigo in mačko, ki so predstavljali sprematvo filmske kraljice iz Hollywooda. Soba za "kraljičino spremstvo" je bila s posebnimi vrati zvezana s kraljičnim stanovanjem.

Ko je Mabel Moon vstopila, kačoz znake neprikritega razburjenja, so bila ta vrata odprta, luči prižgane in Jane je pokorno čakala poleg njene veličanstva. Toda diva je bila izredno slabe volje. Brez besede se je zlehnila na zofu in zasakala desni rokav svoje bluze do ramena. To je pomenilo, da mora Jane pripraviti morfijsko brizglo. Lepa roka igralke, čije belina se je ostro odražala od temne žametne blazine, je v mehki

svetlobi zasenčene električne svetilke spominjala na Astorino roko. Jane si je dala opravka pri mizi. Najprej je vzela iz zelene usnjate škatlice brizgijo iz trdega gumija in opremljeno s stekleno cevko. Mabel Moon je napoj zatisnila oči. Pod njenimi dolgimi svilnatimi trepalnicami je motno poblestevalo koprnenje po strupu, ki je prinašal olajšanje. Služkinja je vzela kozarec za zdravilo, v katerem je odmerila potrebno količino kristalno čista omamila, ki je po Mabelinem naročilu dnevno naraščala. Mabel je zatisnila veke. Nato je čakala: Srce ji je pri tem divje bilo.

Pred njenimi očmi je spet vstala strašna slika iz njene razboljene domišljije. Skozi njene uboge možgane je spet vrtalo boleče vprašanje, na katero ni vedela odgovora, na katero bi se težko našel odgovor v odmerjenem času. Ko je zapustila obednico ter se napolnila v svoje stanovanje, se je nameravala poslužiti dvigala, kakor navadno. Toda dvigalo se je bilo nekaj pokvarilo in začasno ni vozilo. Ker se ji ni ljubilo čakati, se je Mabel odločila, rabiiti stopnice. Njeno stanovanje je bilo v drugem nadstropju. Na prvem ovinku stopnic pa ji je bil nenadoma zastal dih in obšla jo je smrtna groza. Tako se je bila prestrašila, da ni mogla izpustiti ene besedice.

Po stopnicah ji je prišel naproti neki gospod, ko je vladno pozdravil ter z začudenim pogledom, ki je veljal nji, odšel nazdol. Mabel je spoznala v njem Taylorja iz Milwaukeeja, ki ji je pred nekaj trenutki pravil zgodbo o igli, ki je izdala morilko Kitty Brower. Strašno, kako je bila prestrašena! Niti "dober večer" ni mogla spraviti iz grla! In ko je odšel mimo nje, ni imela dovolj moči, da bi se ozrla za tem obsovaženim možem, čigar vpludni pozdrav se ji je videl tako ironičen.

Mabel se je sedela na stol, ki je stal tam ter skušala priti k sebi. Le odkod je prišel ta Taylor? se je vpraševala. Ali je njo zasledoval? Ali si je ogledal loge njene stanovanja, da se bo lahko vtihotapil k nji sredi noči? Zakaj ni ostal v obednici, pri Heatlinu in ostalih dveh? In kje se je bil vzel tako nenadoma? Zakaj jo je moral srečati sredi stopnic? Ali pa je morda ona zgrej videla privid, strahove? Mimo je prišla hotelska hišna Mary. Mabel se je opogumila in jo vprašala: "Ali ni bil gospod, ki je šel pravkar po stopnicah nazdol, gospod Taylor iz Milwaukeeja? Ali ste videli gospoda Taylora, Mary?"

Hišna jo je debelo pogledala. "Gospod Taylor iz Milwaukeeja? Ne, gospodična, on se po obedu še ni vrnil. Gospod, ki ste ga pravkar srečali, je gospod Brand iz Baltimora, ne gospod Taylor iz Milwaukeeja. Milostiva se je morala zmotiti." In hišna je odhitela po svojih opravkih. Mabel si je s svilenim robcem obrisala nosno čelo. Torej že vidi strahove! To je vendar jasno. Ta Taylor s svojo zgodbo o izdajalski igli je vsepovsod. Halucinacije. V gospodu Brandu je videla Taylorja, ker ji ta strašni mož ne da več miru, odkar je bil prisedel v obednici k njihovi mizi! Strahota!

Ko je dospela v svoje stanovanje, je oprezno zapahnila vrata. Tu, na zofi se je zdaj počutila varno in srečno; pričakuječ strupa, ki ga je pripravljala za njo njena zvesta Jane in ki je imel v sebi moč, da je v hipu pomiril razburjenje in razbičane živce. (Dalje prihodnjič)

Vsiljivi poljubi

Joseph Irman (Akron, O.)

Preteklo je že več mesecev, odkar je prišel Jože v Milwaukee, kjer je bilo ob njegovem prihodu nastanjenih že precejšnje število njegovih ožjih rojakov iz Savinjske doline. Jože je bil novinec v mestu in delal, se je baškar dospel iz stare domovine.

Prve dni po prihodu je Jože počival, kajti dolga pot čez Atlantik in na vlak ga je dokaj utrudila. Med rojaki se je takoj počutil domačega in hitro je ugotovil, kako neumen je bil, ker se ni že pred leti odločil v Ameriko. Saj je tukaj dokaj prijetno, udobno življenje. Vsakdanja hrana je tukaj mnogo boljše kot je v starem kraju nedeljska ali prazniška. Kdo se ne bi torej boljše počutil med domačini, četudi v tujini, ki jim vsak dan mesa ostaja!

"Le počakaj, fant," ga je smele posvariti prijatelji. "Čim boš prišel delati; boš pač drugace sodil." Par dni pozneje je Jože dobil delo v usnjarni. Tam je srečal svojega najbližjega prijatelja Naceta, ki je bil tudi novinec.

Medsebojno sta tožila, da pač nista nikdar mislila, da se mora v Ameriki tako težko delati. Primerljajala sta si žuljave roke, vsi udi so ju boleli od dela, da sta bila po par dneh dela docela spremenjena. Tolažila sta se s tem, da po par letih si bosta pač prihranila dovolj in nato se vrneta domov. Dostokrat se bo že kako prešalo. Nekaj mesecev pozneje se je zgodilo, da je Nace zgrabil delo, tako tudi njegov drugi prijatelj Tone, medtem ko je Jože delal naprej. Dan za dnem sta lakala drugo delo, letala sta od tovarne do tovarne. Povsod sta pred vrati opazila dolgo vrsto delavcev, ki so čakali, da pridejo na vrsto v upošlevalnem uradu. Le redko kateri je delo dobil. Nace in Tone sta kmalu zgubila vse upanje, da bi kmalu dobila delo, četudi sta bila mlada in zdrava. Odločila sta se, da gresta skupaj v Minnesoto na železno okrožje. Tam je že delal Tonetov brat v rudniku in morda dobita delo tudi onadva.

Jože je ostal pri svojem delu, ki pa se je kmalu spremenilo v delo na trtoarju, kjer so vlivali betonske hodnike. Blizjala pa se je jesen, postalo je mrzlo in kmalu je sledila zima. Delo na hodnikih je prenehalo in Jože

je tako ostal brez dela in zaslužka. Prizadeval si je na vse načine, da si poišče kakšno drugo delo, a vse zaman. Saj so delavce bolj in bolj odstavljali vsepovsod. Kaj naj stori? Na misel sta mu prišla njegova dva prijatelja, ki sta pred meseci odrinila v Minnesoto v rudnike. Tone in Nace sta tam takoj dobila delo. Jožeta pa ta misel, d'abi odšel za njima, ni preveč mikala. Saj so ga starši že v starem kraju svarili, naj se ne pada v rudnike. Vedel je, da delo v rudnikih ni le naporno in težko, ampak tudi zelo nevarno. Preletel je vse tovarne, medtem pa so njegovi skromni prijatelji polagoma kopneli in prišel je do zaključka, da se mora odločiti. Mesto Milwaukee se mu je zelo dopadlo, a to ni pomagalo, kajti njegov obstoj je bil odvisen od dela in zaslužka. Končno se je Jože odločil, dasi silno nerad, da odrine za prijatelje v mrzlo Minnesoto. Tam bo gotovo dobil delo, četudi v rudniku. Nekega dne je Jože pospravil svoje stvari v potni kovček, šel na postajo in se odpeljal proti severu. Vlak je hitro sopihal čez wisconsinske pokrajine in čim se je bližal minnesotskemu me-

Slika kaže razdejanje, ki ga je povzročil vihar v mestu Savannah, Ga.

tem časom koga v rudniku ubilo, pa boš ti dobil njegovo delo," je trpko dostavil Nave. "Kako pa to veš, če pa še nisi bil pri tistem rudniku?" je zahteval Jože. "O, slišal sem to od drugih rudarjev, ki nekaj vedo," je odvrnil Nace. Jože je obmolnil, ni dalje apraševal. Ni mu bilo povsem jasno, da bi resnično vladale take razmere.

"Ali dela v tistem rudniku tudi Tiince?" "Ne, vem gotovo, če dela v tistem rudniku," je pojasnil Nace, "vem pa, da dela nekje v tisti okolici, kajti na Elyju je več rudnikov." "Ker sem že tukaj, bom šel tja, da vidim Tinčeta, mojega sočloveka, obenem pa se bom prepričal glede tamkajšnjega dela. Morda je tam bolj prijazno kot tu," je odločno dejal Jože. "Le pojdi, midva nimava več dosti grošev za nepotrebno vožnjo, zraven pa naju ne bi veselilo tam delati, tudi če ga bi dobila," sta ugotovila Tone in Nace.

Z odločnim "naj bo kar hoče", se je Jože kmalu odpravil proti Elyju, kamor je dospel proti večeru. Ko je korakal od postaje proti naselbini, je kmalu zaznela slovenska govornica. Prihajala je od dveh rojakov, ki sta se razgovarjala na cesti. To ga je okorajžilo in odločil se je, da ju nagovori. Vprašal ju je, kje je naselbina s številko 30. "Samo par milj od tukaj," je odgovoril eden. "Ampak ker je že noč, ti svetujem, da prenočiš tukaj, zjutraj pa se lahko odpelejš tja s kakšnim groceristom, ki pelje tja grocerijo in druge potrebščine."

Jože je odšel z rojakoma v neko gostilno, kjer si je preskrbel prenočišče, naker so se vsi trije razgovarjali o delavskih razmerah in prilikah na železnem okrožju. Naslednje jutro je Jože sedel na kozlu trgovčevega voza, ki se je pomikal v naselbino št. 30. Ni mogel razumeti, čim se je voz bolj pomikal v večje in večje gozdove, kaj vendar je prijatelja zaneslo v tisto gozdnato puščino. Njemu se še celo na Elyju ni dopadlo, četudi je mnogo lpeše. Kmalu je voznik ustavil v mali dolini obdani z griči. Tam je namreč česte namah zmanjkalo. "Zdaj smo pa že v naselbini," je dejal voznik, ko je hkrati ustavil konja z vozom. Grocerijo je naložil v leseno košaro in odšel z njo v naselbino, Jože pa za njim s svojim kovčgom. Korakala sta po ozki stezi, ki je vodila med debelim igličastim drevjem navkreber. Ze se je pokazala lesena hiša, postavljena iz dokaj težkih, malo obtesanih debel. Bila je obdana z velikim drevjem, tu in tam pa je iz tal molelo majhno skalovje. Jože je že med potjo vprašal voznika, če pozna njegovega prijatelja Tinčeta. Zdelo se mu je, da ga pozna, če pa ne, se ga bo prav lahko našlo v tej hiši, kjer je največ rojakov na hrani. "Da, tukaj stanuje," je dejala gospodinja vozniku, ki jo je takoj po prihodu vprašal po Tinčetu, "ampak sedaj spi, ker dela ponoči," je pojasnila. Jože je bil očitno zadovoljen, da je prišel do pravega cilja. Čim se je Tinče napal, sta že bila z Jožetom skupaj, se razgovarjala o delu in drugem. Pa kakšen zlodi ju je vendar zanesel na ta konec sveta! sta smele dejala. Jože mu je pojasnil svojo miselj, dvomi pa, če bo lahko ostal v tem zapuščenem

kraju. Tinče mu je zaupal, da je v ta kraj zašel le slučajno, a sedaj se je že privadil. "Kaj misliš, ali se bi splačalo vprašati za delo pri rudniku?" je Jože nekam malomarno vprašal Tinčeta. "Ker si že tukaj, poskusi! Če si že delal v rudniku, ga boš lažje dobil. Rad bi videl, da ostaneš pri meni, bo bolj kratkočasno." "Se nikdar nisem delal v rudniku in mi ni mnogo na tem, da bi kdaj delal v njem, četudi bi rad ostal pri tebi.—Kaj pa delo, ali je nevarno?" je hitro vprašal Jože malo v strahu. "Nevarnost — seveda je nevarnost povsod, tudi izven rudnika," je poudaril Tinče. "Zlasti je nevarno, če človek ni oprezen in previden. Delam že dve leti v jami, pa me še ni pobilo. Tudi tebe ne bo, če se boš pazil pri delu."

Te besede so Jožeta očitno okorajžile in sklenil je, da poskusi. Naslednje jutro sta oba korakala k rudniku. Rudarji so se baš zbirali pri vzpenjači. Da jih odnese pod zemljo v jamo, kjer bodo kopali železno rudo. Z zakraju. Tinče mu je zaupal, da je v ta kraj zašel le slučajno, a sedaj se je že privadil. "Kaj misliš, ali se bi splačalo vprašati za delo pri rudniku?" je Jože nekam malomarno vprašal Tinčeta. "Ker si že tukaj, poskusi! Če si že delal v rudniku, ga boš lažje dobil. Rad bi videl, da ostaneš pri meni, bo bolj kratkočasno." "Se nikdar nisem delal v rudniku in mi ni mnogo na tem, da bi kdaj delal v njem, četudi bi rad ostal pri tebi.—Kaj pa delo, ali je nevarno?" je hitro vprašal Jože malo v strahu. "Nevarnost — seveda je nevarnost povsod, tudi izven rudnika," je poudaril Tinče. "Zlasti je nevarno, če človek ni oprezen in previden. Delam že dve leti v jami, pa me še ni pobilo. Tudi tebe ne bo, če se boš pazil pri delu."

Te besede so Jožeta očitno okorajžile in sklenil je, da poskusi. Naslednje jutro sta oba korakala k rudniku. Rudarji so se baš zbirali pri vzpenjači. Da jih odnese pod zemljo v jamo, kjer bodo kopali železno rudo. Z zakraju. Tinče mu je zaupal, da je v ta kraj zašel le slučajno, a sedaj se je že privadil. "Kaj misliš, ali se bi splačalo vprašati za delo pri rudniku?" je Jože nekam malomarno vprašal Tinčeta. "Ker si že tukaj, poskusi! Če si že delal v rudniku, ga boš lažje dobil. Rad bi videl, da ostaneš pri meni, bo bolj kratkočasno." "Se nikdar nisem delal v rudniku in mi ni mnogo na tem, da bi kdaj delal v njem, četudi bi rad ostal pri tebi.—Kaj pa delo, ali je nevarno?" je hitro vprašal Jože malo v strahu. "Nevarnost — seveda je nevarnost povsod, tudi izven rudnika," je poudaril Tinče. "Zlasti je nevarno, če človek ni oprezen in previden. Delam že dve leti v jami, pa me še ni pobilo. Tudi tebe ne bo, če se boš pazil pri delu."

TISKARNA S.N.P. Sprejema vsa tiskarska obrt spadajoča dela. Tiska vabilja za veselice in shode, vizičnice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene smerne, unijako dolo preve.

SNPJ PRINTERY 2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE Tel. Beckwith 4994 CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta... Za Zdrž. države in Kanado \$6.00 Za Ciceru in Chicago je... 1 tednik in... 2 tednika in... 3 tednike in... 4 tednike in... 5 tednikov in... Za Evropo je... Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastina. Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dolžne družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vsoto naročnika.

nimanjem je Jože ogledoval novo obleko, ki je bila rjavkasto rdeča, njih klobuki pa dokaj črni, na katerih so bile pritrjene svetilke. Prvič je namreč videl rudarje, ko gredo na lo. Med Jožetovim opazovanjem rudarjev je Tinče govoril z vodjo in kmalu so Jožeta poklicali v pisarno, ga vprašali, ono, nato pa mu rekli, naj pri na delo še tisti dan popoldne. Jože je bil presenečen. Ni ni mislil, da bo delo tako hitro dobil. Ali bi delo sprejel? Končno se je odločil, da poide. Že prej je poizvedel, kolikaj je v rudniku v enem letu bilo. Ubilo ni nikogar, pa jih je bilo več bolj ali manj škodovanih. Ta vest mu je dala upanje, da morda ni tako hudo kot sta mu pripovedovala tovaša Tone in Nace. Vsak začetek je težak, in pr dnevi dela v rudniku so bili Jožeta najtežji, prava preizkušnja njegove zmogljivosti. Mabel je manjkalo, da ga ne bi počulo dovalo ali celo ubilo. Uganemu je namreč sveča in v temi zašel v napol zagrajeno odprtina se je k srci oprjel ograje, ni telebnil vanjo. Delo se mu zdelo zelo nevarno. Saj so videli skale ob straneh in nad glavo. Plaho je gledal nad grozode lice v rudniku, ki je zljala v da ga uniči. Zato ni čudno, da prve dni delal v velikem dvonu dali vzdržji ali ne. Jože se je kljub nevarnemu delu kmalu privadil. Dobil je drugi prostor, ki je bil sicer nekakšna klet, a se je v njem bolje služilo, kar je tudi nekaj časa. Tudi dolgočasje je polagoma minilo. Mladí fantje, ki so bili s njim na stanovanju, so si znali praviti obilo zabave ob prostem času. (Dalje prihodnjič)